

штучного хутра і килимів. За останньою позицією Херсонська область поступається лише Хмельницькій області в Україні [1, с. 35-36].

Значного розвитку у Херсонській області набула харчова промисловість, яка переробляє переважно місцеву сільськогосподарську продукцію. Це традиційний вид міжнародної спеціалізації. Тому у регіоні потужні підприємства діють у м. Гола Пристань (консервовані овочі), м. Каховка (вироби макаронні і консервовані овочі), м. Херсон (йогурт та інші вироби зі сквашеного молока та вершків й шоколад та продукти, що містять какао), смт Каланчак (виробництво круп і борошна грубого помелу). Це зумовило знаходження в обласному центрі одного з найбільших в Україні центрів експорту продукції харчової промисловості, проте у загальній вартості реалізованої продукції вивіз за кордон займає незначне місце й у структурі відповідних поставок переважає олія і продукти переробки овочів [1, с. 37-38].

Таким чином, проаналізувавши вплив експорту на розвиток економіки Херсонської області ми прийшли до таких головних висновків:

1) за більшістю видів економічної діяльності господарство регіону не суттєво залежить від поставок за кордон і тому у загальній вартості матеріального виробництва регіону на експорт припадає до 25 %;

2) зберіглась традиційна міжнародна спеціалізація у сільському господарстві на поставках зернових й олійних культур та у харчовій промисловості на вивозі олії і консервованих овочів;

3) виник новий підвид міжнародної спеціалізації у кольоровій металургії з виплавляння вторинного необробленого алюмінію та з виробництва електричних машин;

4) змінено міжнародну спеціалізацію у легкій промисловості з виробництва бавовняних тканин на пошиття трикотажних костюмів;

5) м. Херсон входить до числа провідних центрів з експорту товарів з України, а міста Каховка і Нова Каховка є важливими центрами.

Література:

1. Атлас. Україна і світове господарство. 9 клас / автор – І.Г. Савчук. – К. : Оріон, 2018. – 48 с.

С.О. Санталова

*Інститут географії НАН України,
svitla_ya@ukr.net*

МОБІЛЬНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Мобільність – популярне нині поняття, яке характеризує різні аспекти діяльності сучасних земель і є необхідною умовою та запорукою їх життя в новітніх умовах світоустрою. Протягом останніх десятиків років світ рухається до нових вершин точності, якості, гнучкості з величезним прискоренням, стираючи на своєму шляху колишні правила і стилі життя,

кордони держав і регіонів, нівелюючи колись важливі наріжні камені існування громад і суспільств. Даному процесу сприяють швидкі зміни техніки і технологій, якості обробки та перетворення величезних масивів інформації, доступності знань, способів та алгоритмів роботи з ними, спрощення методів комунікації між людьми з різних культур, країн, континентів.

Якісне життя людини у мобільному світі неможливе без набуття нею відповідного набору нових умінь, навичок, характеристик, удосконалення вже існуючих та відмови від тих, що стримують її розвиток. Основними умовами якісної та ефективної взаємодії індивідуумів з сучасним світом є вміння приймати нові виклики, гнучко і креативно підлаштовуватися під актуальні вимоги сьогодення та пришвидшений темп життя, бути мобільним стосовно простору та часу.

Є багато думок стосовно того, що таке мобільність або міграції населення. Визначення цього процесу часто мають спільні точки дотику, часом відрізняючись одне від одного певними уточнюючими аспектами. Одним із дуже спрощених прикладів пояснення суті поняття мобільності (міграцій) населення є визначення, наведене Міжнародною організацією з міграцій: «Міграції – це переміщення людей з місць їхнього постійного проживання з перетином державного або регіональних кордонів» [1].

Ширше визначення мобільності населення представлено на сайті Європейської комісії – вищого органу виконавчої влади Європейського Союзу, експерти якої у глобальному контексті під міграціями населення розуміють переміщення людини в межах держави (внутрішні міграції) або з перетином державного кордону (міжнародні міграції) на термін, довший за один рік, здійснені незалежно від способу прийняття рішення про міграцію (добровільно чи з примусу), причин здійснення переміщень та їх регулярності тощо [2].

Більш точно визначення мобільності населення акцентує увагу на тому, що міграції населення не можна ототожнити з територіальними переміщеннями загалом, бо це не дозволяло б виявляти їхні специфічні риси у загальній масі територіальних переміщень, ускладнювало б розробку теоретичних питань, вело б до застою у пошуках нових методів дослідження. Тому, підсумувавши усе вищенаведене, під міграціями населення слід розуміти переміщення осіб через межі адміністративно-територіальних одиниць країни або через її кордони зі зміною місця постійного проживання людини назавжди чи на визначений мінімальний період часу (період часу, в рамках якого відбувається зміна звичного для людини середовища перебування), або з регулярним поверненням до нього [3].

Станом на початок 21 століття міграції населення вивчаються багатьма науками протягом уже значного періоду як в Україні, так і за її межами. Проте дослідження цього багатогранного процесу, який в ході свого перебігу торкається чималої кількості сфер існування людини, не втрачає своєї актуальності і це навряд чи колись зміниться.

Причину такого стану речей відкриває добре відомий усім вислів великого давньогрецького мислителя Аристотеля: «Рух – це життя». Мобільність населення є запорукою та необхідною умовою існування світу

загалом та нашої країни, зокрема. Типи, види, форми, характеристики міграцій населення України, які є безпосереднім уособленням його руху, синхронно змінюються з розвитком світу. З'являються нові причини, що зумовлюють активізацію людської мобільності. Змінюються умови здійснення переміщень українців по території держави та за її межами. Механізм реалізації міграційного процесу трансформується за рахунок виникнення нових складових та зникнення або спрощення традиційних його стадій. З'являються невідомі раніше нюанси адаптації мігрантів на нових місцях проживання. Проявляються неочікувані наслідки мобільності населення як в пунктах їх міграційного призначення, так і в місцях вибуття.

З огляду на те, що міграційні потоки усе частіше спрямовуються до міських поселень України, де є більше вигод і нагод реалізувати себе та влаштувати гідне життя, останнім часом мобільність населення почали розглядати під новим кутом, а саме як один із чинників посилення конфліктогенності міського простору. І це не випадково, адже невпинність процесу міграції зумовлює наростаюче загострення ряду проблем у місцях їх вселення, які стають усе більш актуальними. Так, учасники нерегульованих і неконтрольованих масових міграцій сільських мешканців до міст переважно не забезпечуються в місті ні належними умовами проживання, ні гідною оплатою праці, ні соціальним гарантіями. Це призводить до маргіналізації та криміналізації цілих районів і передмість, неінтегрованості й соціальної замкненості таких спільнот [4]. Дана картина властива усім областям України, хоча наявні і певні регіональні відмінності у портреті мігрантів, напрямках переміщень українців, типах, видах і формах їх мобільності.

Значення міграційного руху населення сучасної України для розвитку її регіонів важко переоцінити. Внаслідок масового переселення населення зі східних областей держави до інших її регіонів протягом останніх років відбулися помітні зміни у структурі мігрантів, обсягах прибуття та вибуття до певних областей України, що, без сумніву, порушило усталену роками міграційну регіональну картину, спричинивши чимало кризових ситуацій у різних сферах людської діяльності, загостривши диспропорції регіонального розвитку.

Нинішні суспільні виклики знову роблять питання мобільності населення України важливим пунктом в сучасному порядку денному. Розгляд, аналіз та інтерпретація міграцій нині неможливі без відповідної фахової просторової візуалізації засобами сучасних ГІС-технологій.

З огляду на прагнення науковців сприяти становленню України як держави, що впроваджує передові вітчизняні та світові досягнення науки і техніки з метою ефективного поступу в руслі сучасних світових трендів збалансованого розвитку, різноаспектне висвітлення особливостей мобільності населення України та її значення для розвитку регіонів з використанням сучасних картографічних методів має нині без сумніву важливе значення і повинне бути детально відображене у майбутніх публікаціях.

Література:

1. Key migration terms. IOM. URL: <https://www.iom.int/key-migration-terms>
2. EMN glossary. EC. URL: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary_search/migration_en

3. Западнюк С. О. Міграції населення України: передумови, динаміка та наслідки розвитку / Наук. ред. Руденко Л. Г. – К.: Реферат, 2011. – С. 20.
4. Мозговий А.А. Конфліктогенність міського простору: методологія дослідження // Український географічний журнал. – 2014. – № 3. – С. 43–51.

А.А. Себта

*Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,
natasebta@gmail.com*

МОЖЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ «СМАРТ-ДЕСТИНАЦІЯ» ДЛЯ РОЗВИТКУ В'ІЗНОГО ТУРИЗМУ

Досягнення у сфері зв'язку, подальший розвиток інформаційних технологій і постійне зростання використання мобільних пристроїв і соціальних мереж справляють істотний вплив на міжнародний туризм, що робить його одним з секторів світової економіки, що найбільш стрімко розвиваються.

Як наслідок туристична галузь на початку ХХІ століття еволюціонувала, пропонує товари, послуги та досвід, які є все більш вичерпними, гнучкими і персоналізованими. Усе це було б не можливо без приходу нових технологій, у першу чергу інтернету та мобільних пристроїв, що тепер керують виробництвом нових бізнес-моделей для туризму і які допомагають утримувати потенційного мандрівника завдяки трьом етапам впливу [3]:

- Перед подорожжю («додаткове натхнення»): доступ до величезного діапазону відмінно структурованої інформації щодо місця призначення, продуктів і послуг, що істотно збагачує вибір туристів (текст, зображення, аудіо, відео, інфографіка, карти тощо).

- Під час подорожі («розумна гнучкість»): збільшення зв'язності в пунктах призначення і збільшення використання мобільних технологій і додатків, що робить туристичний досвід набагато легшим і гнучкішим. Мандрівник постійно взаємодіє з постачальниками продуктів і послуг, а також з іншими туристами, і може прийняти вмотивовані рішення.

- Після подорожі («спільне задоволення»): ключовим завданням в інформаційному полі для компаній і дестинацій є необхідність дізнатись «як, хто і де» відгукується про їхні продукти та послуги. Існує розмаїття інтерактивних програм зв'язку, особливо в соціальних мережах, де можна отримати інформацію про рівень задоволеності туристів. Завдяки цим програмам відбувається постійне вдосконалення систем обслуговування, а також розробка нових схем лояльності.

Показово, що впровадження інтернету, а також розвиток електронної комерції відбувалися значно швидше в туристичному секторі, ніж в інших секторах економіки [1]. Нині відбуваються кардинальні зміни в споживчих звичках мандрівників: у їхніх очікуваннях та інтересах, у тому, як вони обирають мету подорожі, бронюють, а також в тому, як потім туристи діляться своїм досвідом та враженнями з іншими.